

Asia: VN/13519/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan organisaatio

Lausunnonantajan organisaatio

Kunta tai kuntayhtymä

Sosiaalihuoltolaki

1. Ovatko kotiin annettavia palveluja koskevat säännökset (19 §, 19 a § ja 19 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

2. Kotihoitoa ehdotetaan järjestettäväksi vuorokaudenajasta riippumatta (19 §:n 3 mom.). Onko tämä mielestänne kannatettava ratkaisu?

Kyllä

3. Ovatko ns. tavallista palveluasumista koskevat säännökset (21 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

4. Onko tavallista palveluasumista koskeva pykälä tarpeeksi selkeästi muotoiltu? Jos ei, miten sitä voisi muuttaa?

Kyllä

5. Ovatko hoiva-asumista koskevat säännökset (21 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

6. Löytyisikö tehostettu palveluasuminen –termin korvaajaksi jokin parempi ehdotus kuin hoiva-asuminen? Mikä?

-

7. Ovatko ehdotetun hoiva-asumispykälän palvelun saantikriteerit tarkoituksenmukaisia ja tarpeeksi selkeitä? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

-

8. Ovatko turvapalvelun toteuttamista koskevat säännökset (46 a §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

9. Pitääkö turva-auttajan olla sote-ammattihenkilö, vai riittääkö että hän on koulutuksensa ja kokemuksen perusteella sopiva, kuten lakiesityksessä ehdotetaan (46 a §)?

Kyllä

10. Ovatko kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaamista koskevat säännökset (46 b § ja 49 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Pykälän 49 b pykälän sisältö ei turvaa henkilöstön riittävyyttä millään tapaa mutta todennäköisesti on apuna tilanteissa missä riidellään siitä mikä porras on tehnyt lakisääteisen tehtävänsä henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi, mikä ei ja miksi, miten ja missä vaiheessa. Tällainen ei kuitenkaan käytännössä edistä henkilöstön saatavuutta eikä riittävyyttä vaan pykälän kuvaaman tilanteen pitäisi olla normaali menettely jokaisessa nykyaikaisessa organisaatiossa.]

11. Ovatko ns. hybridiasumista koskevat säännökset (46 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

-

Vanhuspalvelulaki

12. Onko mielestänne pitkäaikaisen laitoshoidon lakkauttaminen sosiaalihuollon yksiköissä iäkkäiden osalta onnistunut ratkaisu (14 §, 14 a §, 15 b §)?

Kyllä

13. Onko lakiehdotuksessa esitetty palvelusuunnitelman sisällön täsmentäminen tarpeellista (16 §)?

Ei

14. Onko lakiehdotuksessa esitetty omatyöntekijän tehtävien täsmentäminen tarpeellista (17 §)?

Ei

15. Onko lääkehoidon toteuttamista koskeva säännös mielestänne onnistunut (20 §:n 1 mom.)?

Ei [Mikäli säännös tarkoittaa nykytilanteen jatkumoa, missä teknologisten ratkaisujen hyödyntämismahdollisuuksista tai tehtävien sisältövaihteluista huolimatta (esim. suoneen annosteltava lääkitys vs. asianmukaisesti tarkistetun annosjakelupussin sisällön antaminen asiakkaalle) vain tietyt ammattihenkilöt voivat toteuttaa lääkehoidon eri osa-alueita, se on epäonnistunut ottaen huomioon arjen realistiset mahdollisuudet sotehenkilöstön riittävyydelle eri tehtäviin.]

16. Onko mielestänne kannatettavaa, että seurantayhteenvedot julkaistaisiin toimintayksikkökohtaisina (24 a §)?

-

Koko lakipakettia koskevat kysymykset

17. Mitä haasteita näette säännösten toimeenpanossa? Onko lakiesityksellä riskejä?

Tukipalveluissa säädetään edelleen siivouksen ja vaatehuollon järjestämisvastuusta. Näitä palveluita on jo voimassaolevan lainsäädännön aikana järjestetty hyvin vähän: joko erittäin tiukilla kriteereillä (esim. kotona asuminen vaarantuu ilman siivouspalvelua) tai ei laisinkaan. Asiakkaita ohjataan hyödyntämään kotitalousvähennystä ja siivouspalvelun arvolisäverottomuutta. Myös vaatehuoltopalvelu on kovin tiukasti rajattua kotiin annettavissa palveluissa. On syytä miettiä ikääntyvässä yhteiskunnassa julkisella sektorilla sekä henkilöstö- että rahallisten resurssien niukentuessa ja niitä vaativien palvelujen ja toimien jatkuvasti lisääntyessä, olisiko muita käytännöllisempiä tapoja turvata ko. palvelujen tarpeessa olevien kansalaisten varmuus ne saada kuin sosiaalipalveluina ja siten ollen ne poistaa tukipalvelulistalta. Näitä keinoja voisivat olla esim. ko. palvelujen kustannusten huomiointi sosiaalipalvelujen asiakasmaksuja asetettaessa tai kotitalousvähennysjärjestelmän uudistukset. Tällä tavoin voidaan tukea myös kansalaisen itsemääräämisoikeutta ja valinnanvapautta ko. palveluiden hankinnassa.

18. Millaista tukea toivotte toimeenpanoon?

-

19. Mitä muuta haluaisitte lausua esityksestä?

Kommentti kysymykseen 1. (Sosiaalihuoltolaki) Kyllä-vastauksen lisäksi:

§ 19 entisenä kotipalvelupykälänä on lakiluonnoksessa kotihoitopykälä, jossa säädetään kotihoitoon kuuluvan kotipalvelun ja mahdollisesti kotisairaanhoidon. Uutena velvoitteena on se, että kotihoitoa järjestetään henkilön tarpeen mukaan ympärivuorokauden ajasta riippumatta. Kotihoidon sisällön osalta epäselvyyttä saattanee aiheuttaa se, miten lain 19 §:n 3. momentin tekstiä tulkitaan (Lisäksi kotihoitoon voi kuulua terveydenhuoltolain 25 §:ään sisältyviä kotisairaanhoidon tehtäviä). Onko mahdollisuus kotisairaanhoidon kuuulumisesta kotihoidon kokonaisuuteen asiakkaan palvelutarpeen kokonaisuudesta riippuvainen vai organisaation rakenteista ja tulkinnoista riippuvainen? Kotihoito -määritelmä kumottavaksi ehdotetussa voimassa olevassa pykälässä tarkoittaa kotipalvelun ja kotisairaanhoidon muodostamaa kokonaisuutta, joka ei samanlaisena luonnoksessa säily, vaan se on muotoiltu jollain tasolla ehdolliseksi. Silti organisaatioissa vanhat rajat ja toimintakäytänteet tässä kokonaisuudessa edelleen ovat osin voimissaan. Vahvistaako lain muotoilu palvelukokonaisuuden kehittymistä vai vanhaa jaottelua, jopa paluuta vanhaan?

Tukipalvelut saavat esityksessä oman 19a pykälänsä eivätkä siis ole enää yhteydessä kotipalveluun (aikaisemmin määritelty kotipalveluun sisältyvinä tukipalveluina). Tavoitteena tällä on mahdollistaa tukipalvelujen järjestäminen vapaammin. Uutena tukipalveluna on kirjattu turvapalvelu, sekä laajennettu tukipalvelujen valikoimaa siten, että tukipalveluja voi olla myös muita, kun 2 momentissa mainittuja palveluita. Tukipalveluiden selkeyttämistä tukevat myös 1.7.2021 voimaan tulevat tukipalvelujen asiakasmaksuja koskevat säädökset.

Lapsiperheiden oikeus kotipalveluun ja tukipalveluihin on omana uutena 19b -pykälänään. Pykälä sisältää lapsiperheiden subjektiivisen oikeuden kotipalveluun ja siihen liittyviin tukipalveluihin, mutta ei kotisairaanhoidon.

Kommentti kysymykseen 3. (Sosiaalihuoltolaki) Kyllä-vastauksen lisäksi:

Nykyisessä lainsäädännössä oleva § 21 asumispalveluista on pilpottu ehdotuksessa eri asumisen muotojen ja palveluiden osalta omiksi pykälikseen. Yhtenä tarkoituksena on ollut asumisen ja palvelujen järjestämisen eriyttäminen ja siten selkeyttäminen aikaisempaan lainsäädäntöön verrattuna ja tämä toteutuu erityisesti 21b palveluasumisen pykälässä. Palveluasumiseen on yhdistetty yhteisöllinen, turvallinen ja esteetön asuinympäristö sekä sote-palveluiden järjestäminen asumisen järjestämisestä erillisinä asiakastarpeen mukaan. Jos asiakas on hakeutunut itse esim. palvelutaloon, ei kyse ole tämän pykälän mukaan palveluasumisesta. Hallituksen esityksessä on myös maininta, että jatkossa myös palveluasumisen asiakkaalle voidaan järjestää omaishoitoa.

Kommentti kysymykseen 9. (Sosiaalihuoltolaki) Kyllä-vastauksen lisäksi:

Lakiesitysteksti on riittävä.

Myllylä Anja

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä - Forssan seudun
hyvinvointikuntayhtymän yhtymähallitus (16.8.2021 § 142), valmistelija
vanhuspalveluiden palvelualuejohtaja Annukka Kuismin